

حرص

کلیدواژه: انسان، حریص، منع، ممنوعیت.

پرسش: معنای این سخن که: «انسان نسبت به چیزی که از آن منع می‌شود، حرص می‌ورزد» چیست؟

پاسخ: این سخن در جای خود صحیح است، ولی نباید دست‌آویزی برای برداشتن مرزهای کارهای ممنوع شود؛ چه کارهای ممنوع شرع و چه اجتماع.

فهرست مندرجات

- ۱ - نکته
- ۱.۱ - نظر شهید مطهری
- ۲ - پانویس
- ۳ - منبع

نکته

عبارت «الانسان (یا المرء) حریص علی ما منع»، سخنی مشهور است که اندیشمندان دینی در کتاب‌هایشان از آن استفاده کرده‌اند. [۱] [۲] [۳] هر چند که این سخن در جای خود صحیح است، ولی نباید دست‌آویزی برای برداشتن مرزهای کارهای ممنوع شود؛ چه کارهای ممنوع شرعی و چه اجتماعی. مثلاً نمی‌توان برای از بین بردن حرص مردم برای به دست آوردن پول و ثروت، تجاوز به اموال دیگران را جایز دانست؛ زیرا برداشتن خط قرمزها، موجب حل مشکل نمی‌شود.

← نظر شهید مطهری

شهید مطهری در این باره چنین می‌گوید:

این‌که می‌گویند: «الانسان حریص علی ما مُنِع مِنْهُ» مطلب صحیحی است ولی نیاز به توضیح دارد. انسان به چیزی حرص می‌ورزد که هم نسبت به آن تحریک شود هم از آن منع شود؛ به اصطلاح، تمّای چیزی را در وجود شخصی بیدار کنند و آنگاه او را ممنوع سازند. اما اگر امری اصلاً عرضه نشود یا کمتر عرضه شود، حرص و ولع هم نسبت به آن کمتر خواهد بود. [۴] از این‌رو؛ برداشتن قیود اجتماعی مشکل را حل نمی‌کند، بلکه بر آن می‌افزاید. در مورد **غریزه جنسی** و برخی غرایز دیگر برداشتن قیود، عشق واقعی را می‌میراند ولی طبیعت را هرزه و بی‌بند و بار می‌کند. در این مورد هرچه عرضه بیشتر شود، هوس و میل به تنوع افزایش می‌یابد. از یک نوع خاص بی‌عفتی خستگی پیدا می‌شود ولی نه بدین معنا که تمایل به **عفاف** جانشین آن شود، بلکه بدین معنا که آتش و عطش روحی زبانه می‌کشد و نوعی دیگر از **فحشا** را تقاضا می‌کند؛ و این تقاضاها هرگز تمام شدنی نخواهد بود. [۵]

پانویس

۱. ↑ مجلسی، مجد تقی، روضة المتقین فی شرح من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۵، محقق و مصحح: سید حسین موسوی کرمانی، علی‌پناه اشتهاردی، مؤسسه فرهنگی اسلامی کوشانیور، قم، چاپ دوم، ۱۴۰۶ق.
۲. ↑ حر عاملی، مجد بن حسن، اثبات الهداة بالنصوص والمعجزات، ج ۱، ص ۴۳، اعلمی، بیروت، چاپ اول، ۱۴۲۵ق.
۳. ↑ صدرالمتألهین، مجد بن ابراهیم، تفسیر القرآن الکریم، ج ۲، ص ۹۱، تحقیق: خواجوی، مجد، انتشارات بیدار، قم، چاپ دوم، ۱۳۶۶ش.
۴. ↑ مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، ج ۱۹، ص ۴۶۱، انتشارات صدرا، تهران.
۵. ↑ مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، ج ۱۹، ص ۴۵۶، انتشارات صدرا، تهران.

منبع

پایگاه اسلام کوئست، برگرفته از مقاله «حرص»، تاریخ بازیابی ۱۳۹۵/۴/۱۹.